СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 125. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 29-го червня 1943. No. 125. Jersey City, N. J., Tuesday, June 29, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МАЙНЕРИ ВЕРТАЮТЬ ДО ПРАЦІ ПІСЛЯ ТОГО, ЯК КОНГРЕС ПЕРЕПЕР ЗАБОРОНУ СТРАЙКІВ

ВАШИНГТОН, Д. К. — У пятницю, 25 червня, президент Рузвелт відмовився підписати законопроект Смита-Конелія, котрий має на меті заборонити страйк у копальнях і фабриках, якими заряджує уряд. Перед виконанням свого права вета, президент предложив був свій проєкт на заряду воєнних страйків через ухвалення закона про продовження військового побору до 65. року життя; якби такий закон був ухвалений, страйкуючих у сущних для війни промислах можна би покликати до війська, а потім приказати як воякам працювати.

Проти президентового вета конгрес підняв бунт. Упродовж 17 минут від хвилини спротиву президента, сенат поновно ухвалив протистрайковий закон кваліфікованою більшостю двох третин, а палата репрезентантів зробила тесаме упродовж двох годин. На підставі конституції такий конгресовий проєкт понад вето президента не потребує вже його підпису і стає правильним законом.

З майнерських околиць наспіли різні вісті про настрій углекопів. Зпочатку настало обурення і майнери думали продовжувати страйк навіть проти закону. Одначе після того відбулися вже подекуди зібрання майнерів і в більшості, головно в копальнях мягкого вугля, майнери вертають до праці. Зате опір не зломаний ще в копальнях твердого вугля.

Не зважаючи на те, що майнери вертають до праці, деякі майни позамикано ,а таксамо і деякі фабрики застановили працю внаслідок недостачі вугля. Найбільше потерпів Питсбург, де замкнено 14 відливарень заліза підприємства Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен.

Обі головні краеві робітничі організації ,тобто Американська Федерація Праці та Конгрес Промислової Організації, відновили свої заяви проти страйків упродовж війни, а навіть голова „Юнайтед Майн Воркерс", Джан Л. Луис, заявив, що буде співпрацювати з урядом, щоб майнери вернули до праці чимскоріш.

КОНГРЕС ВІДМОВЛЯЄ ВИПЛАТИ НАГОРОД ЗА ВСПЯТНУ ЗНИЖКУ ЦІН

ВАШИНГТОН, Д. К. — Конгрес знову завдав удар федеральній адміністрації, бо сенат приняв законопроект, щоб заборонити виплату підмог тим торговельникам та підприємцям, що потерпіли внаслідок цофнення ціни масла та мяса. Такі нагороди виплачує Бюро Адміністратора Цін, дістаючи відповідні кредити від Корпорації Товарового Кредиту (ССС). Одначе Сенат приняв законопроект, щоби продовжити на два роки кредит цього Бюра. Кредит досягає суми двох біліонів і 650 міліонів дол. Президент пробує змінити це рішення сенату.

ГОСПОДАРСЬКІ ВТРАТИ ЧЕРЕЗ ДІТРОЙТСЬКІ РАСОВІ ЗАВОРУШЕННЯ.

ВАШИНГТОН, Д. К. — Джозеф Кінен, містопредсідник Воєнної Продукційної Ради, нараховує більше ніж міліон годин втрати у праці за час расових розрухів у Дітройті. Та це лише шкода для военного промислу в Дітройті. За тим ідуть шкоди в інших підприємствах та в перевозовим русі, наскільки вони спираються на продукцію в Дітройті. Загалом шкоди ізза застанови праці в Дітройті у цих кількох днях перевищують шкоди, спричинені непорозумінням на ринку праці в цілому край у перших двох місяцях біжучого року.

ДАЄС ДОБАЧУЄ ВЕЛИКУ НЕБЕЗПЕКУ В ЮДЖЕННІ ПРОТИ РАС

ВАШИНГТОН, Д. К. — Конгресмен Мартин Даєс, голова конгресової „Комісії для розсліду не-американських затій", закидує федеральному урядові недбальство в дітройтських расових розрухах. Він каже, що в Америці істнують політичні настрої, що викликують расову ненависть. Отже дітройтські розрухи є саме наслідком „не-американських затій" і поширювання расової ненависти. Даєс заявляє, що його комісія розпічне негайно слідство в справі дітройтських заворушень, щоби не допустити до ще більшої шкоди у воєнних змаганнях Злучених Держав.

УРЯД ЗАБИРАЄ ЗАПАСИ ЗБІЖЖА.

ВАШИНГТОН, Д. К. — Уряд зареквірував у 96 містах середнього заходу всі припаси кукурудзи, що находяться в шпихлірах. У такий спосіб уряд хоче дати спромогу фармерам пустити в рух їхнє збіжжа і допомогти краєві у виживленні населення та в продукції промислових припасів. Власники припасів по шпихлірах та ссипах збіжжа затримували кукурудзу, щоб діждатися вищої ціни.

Новий Режім в Аргентині Осередком Конфлікту

МОНТЕВІДЕО (Урагвай). — Суперечні рішення нового уряду Аргентини пояснюють тут боротьбою суперечних зо собою політичних тенденцій. У цій так званій „другій аргентинській революції" стерлися зо собою три групи: про-націстичні націоналісти, про-аліянтські демократи й осередна група, яку можна назвати. націоналістично - консирвативною,. котра пробує лявірувати між воюючими сторонами.

Кожна з цих груп ще й досі пробує добитися переваги в уряді, але ні одній властиво це не вдається.

Цим умовинам приписують теж нерішучість уряду в відношенню до світової війни. В наслідок цього вагання агенти держав Осі знову підносять голову: коли вибухла революція, амбасади Осі палили документи; нині вони ведуть гостру пропаганду проти Обєднаних Держав.

АМЕРИКА СТУДІЮЄ ПОВОЄННЕ ЛЕТНИТЦВО

Питання повоєнної авіяції студіює спеціяльний міждепартаментовий комітет для міжнародної авіяції. По закінченню розсліду вислiди його будуть скристалізовані в пляні, який буде предложений на англійсько-американській конференції в справі летництва по війні, що відбудеться в вересні цього року.

ПРЕЗИДЕНТ ГВЕРТА ПРО РАСОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В КАЛІФОРНІЇ

МЕКСИКО. — Адольфо де ля Гверта, бувший президент Мексика, а нині генеральний інспектор мексиканських конзулятів у Злучених Державах, заявив у своїм рапорті урядови, що недавні заворушення проти носіїв так званих „зут-сутів" у Каліфорнії, жертвою котрих падали передовсім мексиканці, були викликані фашистівськими і націстичними агентами, котрі стараються знищити континентальну солідарність розбурхуючи расові антагонізми в характеристичний для Гітлера спосіб.

Інвазія Европи Вже Близька, Кажуть в Советах

ЛОНДОН. — Московське радіо заявило через свого военного коментатора воякам червоної армії, що „година відплати вже зближається". Далі сказано, що на европейськім континенті є тепер таке положення для Аліянтів, що є незвичайно догідне для воєнних операцій. Це опирає коментатор на тому, що Аліянти мають у повітрі величезну перевагу, а властиво контролю. Вони теж, казав він далі, мають уже у своїм посіданню ті стратегічні пункти, що потрібні для інвазії Італії.

НАЦІСТИ ГОТОВІ ЦЬОГО РОКУ ВИКОРИСТАТИ ЖНИВА В УКРАЇНІ

МОСКВА. — В кореспонденції до часопису Ню Йорк Таймс кажеться, що німці готові перший раз мати справжню користь з України, якщо не зайдуть якісь мілітарні операції, що тому перешкодять. Мається тут на думці поживу, а властиво цьогорічні жнива в Україні, які заповідаються добре. Досі вони не могли використати навіть жнив, бо застали Україну в повній руїні як „обсмалену землю". Та тепер уже дещо наладнано, а найважніще те, що цього року дописала погода. Правда, повстанчі загони завдають їм і на тилах багато шкоди і поруйнують збіжжя, але проте таки вдасться їм дещо зібрати, якщо погода далі буде добра і не буде офензиви. Росія найбільше відчуває тепер втрату цукру, бо Україна була славна з цукрових буряків. Пшеницю дістануть Совети з Сибіру, а теж з Поволжа. З Кубані багато не прийде, бо там теж усе понищене.

ҐЕН. ЖІРО ПРИБУДЕ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

АЛЬЖІР. — На нарадах Французького Комітету Національної Оборни вже вирішено, що до Злучених Держав відіде враз з французькими військовими високими офіцирами ґен. Анрі Ґоноре Жіро для обговорення військових справ. Його заступатиме в Північній Африці ґен. де Ґол, що саме тепер у своїх публичних виступах зложив велику подяку Аліянтам, себто Великій Британії, Советам і Злученим Державам за їх діла, яким треба завдячувати визволення Франції, що скоро надійде.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ЕПИСКОП БЛАГОСЛОВИТЬ СТАЛІНА

ЛОНДОН. — Д-р Генрі А. Вилсон, епископ з Челмсфорд, промовляв в річницю німецького нападу на Совети, відзиваючись до „християнських епископів і християнського народу в Росії", яким дякував за геройську боротьбу. Закінчив тим: „...Боже благослови і Боже веди народи Росії і його великого провідника Йосифа Сталіна".

ВОЯЦЬКИЙ ОБІД ДЛЯ КОРОЛЯ. — Британський король Юрій підчас своєї подорожі по північній Африці їв раз з американського вояцького начиння. З ним були на обіді ґенерали Марк Кларк (наліво) і Джордж Петон (направо) та сер Джеймс Ґриґ.

ШІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ НАЛЕТІВ НА КІСКУ В ОДНІМ ДНІ

ВАШИНГТОН. — Американці зачинають братись до Кіски, найважнішої японської воєнної бази на Алеутських островах. Комунікат маринарки подає, що минулої пятниці бомбардовано Кіску шістьома наворотами ,а день перед тим бомбардовано тричі. Головну увагу звернено на нищення ворожих протилетунських позицій. Теж і бомбардування японських баз на Соломонських островах на Полудневім Пацифіку продовжуються без перерви.

ІТАЛІЙСЬКА ФЛЬОТА ВИПЛИЛА НА ПОВНЕ МОРЕ

ЛОНДОН. — Досі було загадкою, що властиво діється з італійською фльотою, що постійно уникала боїв і кудись втікала, що не знати було, де вона заховалась, та яка ще її сила. Отже ця загадка буде мабуть скоро вияснена, бо виявляється, що ця фльота виплила з своїх криївок на повне море ,так, що можна надіятись якихсь новин про морську битву на Середземному морі. Догадуються, що ця фльота не виплила надармо, але для офензивних цілей. Але є такі, що кажуть ,що фльота чується непевною в італійських пристанях і шукає схоронища деінде.

В БОЛГАРІЇ ЗАЛЯКАНІ ІНВАЗІЄЮ

ЛОНДОН. — Приїзші з Болгарії оповідають, що в краю панує велике напруження і невдоволення з націстівської контролі. Але найбільше лякається населення аліянтської інвазії. Далі кажеться, що націсти скріпляють всюди оборону, що вказує болгарам, що війна готова захопити їхню власну землю, зглядно, що Аліянти готові атакувати через Грецію, Югославію, а може й Туреччину. Націсти настають на болгарський уряд ,щоби вживав до оборонних робіт жидів та російських і грецьких полонених. Замітне те, що до Болгарії прибувають німецькі та італійські воєнні місії, що разом з болгарами оглядають оборонні вали. За Сальоніками виевакувано населення з соток сіл і побудовано там оборону.

МЕССИНА — В РУЇНАХ І ВОГНІ

АЛЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Сотки британських і американських бомберів, що нищили Мессину трьома налетами на протязі 36 годин, залишили пристань в вогні й цілковитій руїні. Мессина є головним центром для постачання для цілого сицилійського острова.

НАЛІТАЛИ НА ЛЕТОВИЩА І РАДІОВІ СТАЦІЇ.

ЛОНДОН. — Західну Німеччину бомбардують Аліянти далі постійно день за днем. Крім того Аліянти бомбардували ще в Франції націстські летунські поля і радіові стації. Налет мусів бути поважний бо німецьке радіо передало, що літали британські й американські бомбери та бойовики ріжного типу.

ПІМСТЯТЬСЯ, АЛЕ АЖ ЗА КІЛЬКА МІСЯЦІВ...

ЛОНДОН. — Берлінське радіо потішає німців тим, що Рур буде пімщений, але трохи пізніше, в найближчих місяцях.

ЯПОНЦІ БОЯТЬСЯ БОМБАРДОВАНЬ.

ЧУНГКІНГ. — Від часу, як в полудневo-східньому Китаю, в провінції Фукієн, влаштовано американську повітряну базу, японське радіо вже нераз остерігало, що це означає, що одного дня зявляться американські бомбери над японською землею. Радіо взиває японців, щоби були приготовані на такий налет. Тепер уже в многих японських містах здають собі з цього справу і переводять різні вправи, получені з охороною перед летунськими рейдами.

ДОБИВАЮТЬ ТЯЖКО РАНЕНИХ.

ЧУНГКІНГ. — В китайських комунікатах стверджується, що японці не забирають лікувати тяжко ранених офіцирів і вояків, а знечують інекціями і палять їх таки на побоєвищах разом з вбитими. Давніше японці забирали вбитих до крематорії. Тепер того не роблять .Тому на побоєвищу залишається повно обсмалених рук, ніг, тощо .

ПОВСТАНЧА АКТИВНІСТЬ В БАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ

СТОКГОЛЬМ. — З кожним днем збільшаються в балтійських державах саботажі та вбивання німецьких вояків. Такі є звідомлення з Естонії, Латвії та Литви. Це остільки замітне ,що ще два роки тому витано там прибуття націстів квітами і окликами в честь „визвольників". Кажуть, що повстанці змінили свою активність. Невдоволення проти німців зросло через примусову працю та брак поживи, як і те, що населення немає ліків, бо вони призначені для німців.

ВБИВАЮТЬ НАЦІСТСЬКИХ ВЕРХОВОДІВ

ЛОНДОН. — На протязі неповна шістьох місяців згинуло пятьох націстських провідників в Нідерляндах. Тепер подано, що згинув в „фатальнім припадку" Фріц Шмідт, відбуваючи подорож по Франції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.
За оголошення редакція не відповідає.

Відгуки Дітройтських Заворушень

Расові заворушення в Дітройті мали кілька маркантних відгуків.

Ґубернатор стейту Мишиґен покликав визначного вченого для розслідження жерел тих лячних расових забурень і цим пустив у рух розслід, що має відкрити суспільні причини таких сумних подію, які спричинили великі шкоди безпосередно дітkненим заворушеннями, а мимоходом подали націстам і фашистам один з найкращих арґументів. Цим ґубернатор признав заворушення важною суспільною подією, з глибоким корінням у громадянстві краю.

До міських і стейтових урядників у Дітройті приходять запити від урядів інших міст в Америці про те, як поступати супроти расових заворушень. Цим ті урядники дають доказ, що вони вважають расові заворушення не місцевою справою Дітройту, але досить широко поширеним явищем Америки.

За таке його признають і ґазети по інших містах, коли вони цікавляться дітройтськими заворушеннями як справою, яка обходить їх особисто. Коли „Ню Йорк Таймс" містить вияснення одного дітройтського священика про ці заворушення, то й це є доказом, що „Ню Йорк Таймс" уважає вибух подібних заворушень можливим у метропольній окрузі Ню Йорку. Зрештою навіть якби дітройтські заворушення були чимось місцевим нині, то, якби на них не робити нічого, вони легко можуть перекинуться на інші околиці.

Якраз цими днями цікавий причинок до подібних явищ подав відомий американський історик Ґастейвас Мейерс у своїй великій праці п. н. „Історія біґотерії у Злучених Державах". З приводу її появи пише американський критик Орвил Прескот: „У кожній людині є чинники жорстокости й біґотерії, які можна розбудити відкликом до страху й особистого інтересу, коли карби релігії, ідеалізму або кодексів характеру нагло звільняться. У кожнім народі існують сили варварства й зла. Здається, що людей і їх цивілізацію найкраще міряти якраз ступнем, до якого ці чинники й сили держиться в карбах. Коли стрим ослабне, люди звертаються один проти одного з безчесним оплюгавленням, тортурами й масакрами. Так народи все поступали ,дикуни через своє незнання, а нібито цивілізовані люди в своїм забуттю на цивілізацію. В вище розвинених суспільностях винуваті таких поступків люди старалися найти якесь оправдання для такої поведінки, покликуючися на свою порядність, на свою релігію, свій край, чи націю".

Показав Мейерс цілу низку таких рухів в історії Америки, котра прецінь зродилася в свободі й присвятилася засаді рівности всіх людей, а його критики кажуть, що його грубезний том ще не вичерпав усеї американської історії, і кожний критик подає недіткнені автором приміри жорстокости й біґотерії з історії Америки. І це теж повинно бути пригадкою для всего американського громадянства, що 1943. рік коли ми в світі воюємо за здійснення кращих ідеалів людства, ледво не є кращий від років, коли Америка воювала за здійснення подібних ідеалів ще в самій Америці.

Проти Напастей і Заколоту

Чим війна довше триває тим слабші стають людські нерви. Значить, що простий розум наказує, що треба оминати в такому часі по можности всього того, що без потреби і цілі роздразнює громадянство, ослаблює його енерґію та відвертає ось так його увагу від найважніших справ. Особливо, коли таке діється наслідком сплетень, підюджувань, чи дрібних ґрупових чи особистих порахунків та амбіцій. Та хоч простий розум, як сказано, наказує одно, то в дійсности діється часто навпаки — навіть і в державній машині. Діється так і серед т. зв. „чужомовних груп". Урядові чинники вже нераз звертали на це увагу, а навіть у деяких випадках таки були змушені вмішуватись у такі спори. В останьому часі, наприклад, виступив з таким обвинуваченням ніхто інший а Елмер Дейвис, голова Бюра Воєнних Інформацій, обговорюючи через радіо сербсько-хорватський конфлікт, ведений на американському ґрунті. Не входимо тут у цей спір, бо для нас важне, що в нього стрянув урядовий чинник, що повинно бути наукою для інших.

Не припускаємо, щоби нам в Америці міг хто відібрати голос, коли стоїмо при американських ідеалах і змагаємо при помочі нашого уряду усунути, наприклад, і цю кривду, яка запхала український нарід у неволю і хотілаб його далі в ній держати. Та це є наша побічна справа, коли глядіти на неї з американського боку. Колиж хочемо, щоб і тій „побічній справі" дійсно добре допомогти, то й треба нам у першу чергу поводитись так, щоби видно було наглядно, що вона не є в нічому перешкодою в виконуванню наших громадянських обовязків, а в першу чергу у виконуванню того всього, що приспішує нашу перемогу над ворогами, бо це є — справа найважніша. А воно так не буде, коли наші часописи будуть заповнювані такою гризнею, що може виглядати для посторонніх, що наша головна енерґія є занята властиво не тим, що є найважніше, а другорядним, або чимсь зовсім безвартним, а то й дітвацьким. Заводові розбивачі громадського життя і нищителі усяких змагань американських українців до поліпшення долі українського народу в Европі — ніколи не перестануть робити заколот. Це їхній фах таке робити. Зате друга частина українського громадянства мусить зрозуміти і відчути, що в тому рішальному часі нам треба спокійно розважати і розбирати кожну справу, даючи місце розумови і серцю, а не пристрастям. Погані навички, що не дають підійти до ніякої справи без виливання помиїв і плюгавлення, не можуть мати в нас місця в таких часах, коли вже сам уряд за тим слідкує і вживає свого авторитету, щоби принаймні в часі війни цього не було.

Проф. Микола Чубатий.

В Якім Значінню Уживалося Імя "Русь" у Давнину?

Що означає назва „Руська Земля" в найдавніші часи?

Перший історик української землі Нестор Літописець так затитулував свій твір про найдавнішу київську державу: **„Се повість временних літ, откуду есть пошла Руськая Земля, кто в Киеві в перві нача княжити и откуду Руская Земля стала есть".** Всі історики, як українські так і російські а зокрема історики правного ладу на старій Україні згідні, що вираз „Руська Земля" означає руську державу. Отже Нестор Літописець поставив собі завдання написати історію руської держави, якої столицею був Київ. І все і всюди, коли мова про київську державу, найстарший український літопис все уживає назви „Руська Земля". Зрештою не тільки на багато місцях Повісти временних літ, само слово земля уживається в значінню держави, але також у списку найстаршого права в „Руській Правді" слово земля так само означає державу. Чужа земля це чужа держава, на приклад „Лядська земля", „Угорська земля", тощо. Так само ,іноземні" посли це посли з чужої землі, з чужої держави.

Стара київська держава, як вже свого часу я писав, не була державою однонаціональною; вона складалася не тільки з тих племен, що нині утворили український нарід, але також із тих племен, що пізніше утворили московський нарід та білоруський. Тому насувається питання, чомуж цій сорокатій масі народу пануючого та підданих народів надали назву „Руська Земля"?

Пошукування істориків над тим, де та назва появилася перший раз, доводять, що на початку української історії ця назва звязана зі зовсім близькою околицею Києва. Отже у найдавніші часи „Русь" це околиця Києва. Правда донині ще наука не вирішила остаточно, звідки та назва Русь, яке її походження: чи це первісна назва місцевого населення, чи це назва тих скандинавських дружин, що з династією Рурика прибували в Україну. Нині більшість істориків склонюється до погляду, що назва „Русь" місцева та скандинавські або варязькі дружини не принесли її зі собою, бо назва „Русь" виступає у грецько-византійських джерелах далеко скорше, ще до приходу варязької династії Рурика на Україну. Тим чином „Русь" це є найстарша історична назва мешканців біля Києва, отже назва провідного племени українського народу, від якого вийшло завойовання довколичних земель, що побільшалося аж до створення староукраїнської держави. Вона простягла своє володіння поза области нинішної України, на землі нинішної Білоруси та частинно теж на землі нинішного московського народу.

Тому не диво, що ця Несторова „Руська Земля" це держава київської Руси , яка була немов паном та господарем держави створеної київськими русинами. Сама назва держави „Руська Земля" не говорить одначе, що всі її мешканці були Русю або русинами, в значінню етноґрафічно-національному. Русинами були вони тільки у державному значінню, себто, що належали до „Руської Землі" або Руської Держави так само, як недавно не всі були поляками, що належали до Польщі, не всі москалями, що належали до Московщини, не всі румунами, що належали до Румунії.

Два значіння назви „Русь".

Вже від найдавніших часів назва „Русь" вживалася у двох ріжних значіннях. Одно значіння назви „Русь" було чисто племінне або етноґрафічне та означало племя київської Руси, творця та будівничого „Руської Землі" або руської держави. Друге значіння ширше, все з додатком „земля" на означення самої київської держави, створеної київською Русю. Тій ріжноплемінній масі київська Русь накинула зі своїм державним пануванням також свою політичну назву „Руська Земля". Написати її історію, а не історію племени київської Руси, поставив собі як ціль свого труду Нестор Літописець. **„Це повість давних літ, звідки пішла Руська Держава, хто в Києві перший зачав панувати та звідки Руська Держава взялася"** оце на українську мову та на наукову мову виложений заголовок Несторової літописи.

Відомо всім, що по смерти володаря київської „Руської Землі" Ярослава Мудрого (1054) політичний взязок одноцілої колись київської держави повільно розпадається. Ярослав Мудрий, запроваджуючи своїм тестаментом так зване право старшинства поміж синами — наслідниками, плянував створити з давної сцентралізованої „Руської Землі" федерацію держав-земель під моральним проводом найстаршого днязя в роді, київського князя. Хотів він оминути боротьб поміж князями, а на ділі причинився до розпаду „Руської Землі" на багато земель-держав.

Той розпад поступав повільно, моральний звязок подроблених земель-державок істнував ще довго, навіть в половині 12-го століття і дещо по тім. Перший раз кинув визов моральній едности „Руської Землі" суздальський князь Андрій Боголюбський (1169) варварським зруйнованням Києва та охотою московський Суздаль зробити конкурентом Києва. Той моральний звязок подроблених земель давної „Руської Землі" ще істнує й в другій половині 12-го століття, аж у 13-тім столітті немає вже давної „Руської Землі" українців, білорусинів та москалів. Вона безповоротно розпалася на три головні бльоки та на багато дрібних земель-князівств.

Перший головний український бльок створив Роман Галицький; він зібрав наново мало не всі українські землі в одну державу та назвав себе „Самодержцем всея Руси". Другий бльок формується около московської володимирсько - суздальської держави, як державний бльок московського народу. Назва Русь, як бачимо, лишилася при Україні, бо за той час вузька племінна назва Руси як тільки київської области поширилася вже на цілу нинішну Україну.

Третий бльок почав формуватися около Новгороду Великого. Устроєм внутрішним, себто міщансько - републиським зближенні були до Новгороду републики Пскова та Полоцька. Дехто думає, що це був природний завязок білоруського бльоку, як майбутної третьої нації. В другій половині 15-го століття головний філяр того третього бльоку Новгород Великий, ця міщансько - демократична република, дісталася під панування Москви та републиканський і демократичний лад зі своїм символічним „вічевим дзвоном" був винищений. Новгород як частина абсолютної Москви не міг істнувати всупереч своїй демократичній природі, тому зовсім занепав і етноґрафічно змосковщився.

Ані один із членів того бльоку, ні Новгород, ні Псков, ні Полоцк, не присвоюва собі назви „Русь", бо в етноґрафічно-національнім розумінню назва „Русь" тоді означала це саме, що нині Україна.

Як племінна назва „Русь" з околиць Києва поширилася на всю нинішну Україну.

Як сказано, первісна назва Русь не відносилася навіть до цілої нинішної України, тільки до племени біля Києва й тільки згодом поширювалася на цілу нинішну Україну, себто на ті племена, з яких повстав український нарід, себто на племена етноґрафічно собі дуже близькі, що злилися згодом в один український нарід.

Як всюди в інших народів назва осередка держави поширювалася на сусідні околиці, так само назва Русь поволи поширюється також на сусідні землі. В XI-тім століттю Русь то вже не тільки околиця довкруги Києва, але також сусідні українські землі, а саме области по обидвох сторонах Дніпра. Русю є проте край на схід від Дніпра — північно-східна Чернигівщина та полудньово-східна Переяславщина.

Впродовж 12-го століття ця назва Русь поширюється також на інші українські землі на схід та на захід від Дніпра. Найпізніше, бо аж в 13-тім столітті, назва Русь прикладається вже також до Галичини, та цілої Західної України. Перед нападом татар на Східну Европу (біля 1240) Русь це вже дослівно нинішна Україна і нічого більше. Це примінення назви Русь вже в племінно-етнічному, а не тільки державному розумінню поширюється і закріплюється на означення українського народу майже рівнобіжно з тим, як розпадався всякий навіть моральний звязок давної державної одиниці старої „Руської Землі". Давна назва „Руська Земля" тепер вже стала цілком безпредметова, бо на ділі „Руської Землі" давної руської держави вже не було.

Коли Роман Галицький (1198) утворив нову, чисто вже українську державу, знов поволі сцентралізовану, майже з усіх українських земель (з виїмком задніпрянської Чернигівщини) то вже слушно міг себе назвати „Самодержцем Всея Руси", бо дійсно він був паном вже тільки в Україні. Тепер вже назва держави та народу це те саме. Руська Держава це територія руського або українського народу.

Замітне, що перед нападом татар, себто від початку нашої історії аж до 13-го століття назва Русь у племінно-етноґрафічному значінню не прикладалася до нинішних московських, як так само до нинішних білоруських земель. Коли в 12-тім столітті автор „Слова про Полк Ігоря" відзивається ще до суздальського князя ратувати „Руську Землю" перед чужинцями половцями, то очевидно говорив до нього як до члена династії „Руської Землі" колишньої Київської держави, обовязаного до моральної принайменше солідарности з усіми землями, що повставали на руїнах київської „Руської Землі". До речи цей апель у Суздалі вже був без відгомону.

(Кінець буде).

АМЕРИКАНСЬКІ ВТРАТИ В БОМБЕРАХ НЕВЕЛИКІ

ВАШИНҐТОН, Д. К. — Ґенерал Дейвенпорт Джансон доказує, що американські втрати в бомберах, коли вони летять понад Німеччину, незавеликі. З таких бомберів падає від ворожих стрілів пересічно 6 відсотків. „Коли втрати не перевищають 10 відсотків, то ми можемо витримати" — сказав Джонсон. Для оправдання тих втрат ґенерал згадує про сильну концентрацію оборонних засобів у Німеччині, бо там уже знають шляхи, якими летять американські бомбери з Англії. Із залоги на поцілених бомберах половина остає вживих і вони попадають у німецький полон.

ГРИГОРІЙ КВІТКА-ОСНОВЯНЕНКО

ЩИРА ЛЮБОВ

14)

„Не так бо, Семене Івановичу! Ви розумніші мене у сто разів, і ви знаєте, що цього не можна і не треба робити. Ви собі богобоязливі, ви знаєте, що гріх на світі дурно жити. Усяк, хто може, служить у війську, хто у суді, хто крамарює, хто хліб робить, а усяк повинен жити для усіх, а не маятись без діла. Вам і скучно буде без діла, і ви, побачивши, що гріх так жити, явились би між людей; так бо я вам камінь на шиї..."

— „Так так то ти, Галочко, мене любиш?

„Боже праведний! Чим мені вас ще більш завірити, як я вас люблю? Чи й це вам нічого, що я для вашого щастя на видиму смерть свою йду? Бо з вами розлучитися — це смерть мені!"

— „Так не розлучаймося, будемо жити укупі..."

„Як би я вас, Семене Івановичу, любила так, легенько, а себе любила ще більш чим вас, так чогож би мені і хотіти? Я собі з мужички сталаб панею, муж в мене молодий, гарний як намальований, хоч на місяць, а панувалаб; а опісля, хоч би що з ним не зробилося, хоч би він і постраждав що через мене, хоч би і покинув мене, а я собі і байдуже! Він від мене, а я від нього; добра свого і в мене багацько; не кажи мені ніхто нічого: я благородна. Так я бо вас не так люблю! Волосинка з вас спаде, а в мене серця шматок відірветься; вам тільки біда находить, а я вже страждаю! І тим то ліпше хочу цілий вік мучиться, горе терпіти, усякі муки сама приняти, або від вас і маленьку бідоньку відвести!..."

— „Ти саму велику біду мені робиш, ти губиш мене, ти ніж мені у серце встромляєш!..."

„А мені лекше? Нещасна моя доленька, що я родилась у мужицтві! Пожалуй, як би я була панянка, я і тоді вас також кріпко любилаб..."

— „Усе одно! Я тобі кажу, що усе одно, усі ми боже сотворіння!..."

„Так, боже сотворіння, та щось мені здається, що не так ви кажете, як воно є. Не однакові зірочки на небесах, не однакові і дерева по садкам. Не буде вишенька цвісти яблуновим цвітом, їй є свій цвіт. Не прийме березонька липового листячка. Не позбере соловейко іншої самочки, як з свого роду. Усьому свій закон, а чоловікові ще й більш того".

— „Як же ти попереду об цьому не подумала? Зачим же мене полюбила?"

„І не жалкую, що полюбила вас, такого красивого, розумного і з доброю душею чоловіка. Щастячко моє, що я вас стала знати, а не кого іншого... та ні, я іншого і з роду не полюбилаб. Велике і моє щастя, що ви мене полюбили. Ви мене знову неначе на світ породили. Без вашої любови я пропалаб. Хібаж нам не можна так щиро любитися і не вводити один одного у біду? Будемо собі любитися як брат із сестрою, коли уже нам побратися не можна через саме те, що я вам казала. Коли будемо укупі, щастя наше; треба вам буде куди відлучитися, я знатиму, що і за морем ви за мною скучатимете, як я тут за вами. Вернетесь... як ми тоді зрадуємось! О, Семене Івановичу! Що то за життя наше буде! Бідности не знатимемо, пан-отця мого шануватимемо, вас люди будуть почитати, як і тепер, ніхто вас ні в чім не осудить, нічим не укорить; я, глядячи на ваше щастя, душі у собі не чутиму з радости, що такий чоловік любить так кріпко мене, дівку просту, нерозумну, тільки тим і достойну трохи, що любить його міри нема! Семене Івановичу! Нашому щастю люди позавидують, янголи Божі порадуються, бо наша любов буде свята, чиста, без усякої дурної думки. Любіть мене так, то я і ви будемо по вік щасливі!..." Та з цим словом і кинулась до нього і обняла його кріпко, обливаючи слізоньками.

— „Не можна, Галочко! не можна, моя рибочко, зірочко моя! Не зумію тобі усього розказати, що у мене на думці... Та отже добре, і пан-отець приїхав. Буду його просити. Він мене послуха. Тоді що, Галю?"

„Тоді і я своє скажу йому. Нехай розсудить..."

І розійшлися собі, втираючи сльози, бо обоє наплакалися таки добре!...

VII.

Старий увійшов у хату, помоливсь, озирнув їх, що вже тут щось є. Роздягся, сів і не требує нічого, щоб там чи обідати чи що. Галочка стоїть біля печі, і ні з місця! Понурила головоньку, і дивиться на свої сапянові червоні черевички... І не йде, щоб там батькові чого пообідати подати. Боїться з хати вийти, щоб без неї Семен Іванович не розказав пан-отцеві, а панотець щоб зараз і не вдарив по рукам об її долі...

Поглядав Олексій і довгенько, усе мовчачи; далі, требаж що небудь сказати, от і каже: „Що ви собі такі чудні обоє? Неначе чого плакали. Один перелічує шибки у вікні, а друга лічить пісчинки на долівці. Га? А я, як батько, щоб вам у чім не помішав, так мені не треба нічого і казати? Га? Може і так, так глядіть, щоб опісля на себе не жалкували".

Таке вислухавши, Семен Іванович не стерпів, кинувся до Олексія, обняв його і став розказувати, як побачив Галочку уперше і запримітив її, як дальше, дальше полюбив і як тепер любить її... і що то гарно розсказував! Таки усю свою душу, своє серце, свої думки, се розказав до чиста, як і Галочці так не зміг розказати. Галочка, це усе слухаючи, плакала гірко.

Далі Семен Іванович і сказав: „Оттак її люблю, та її любитиму по вік! Не можу без неї жити! Олексію Петровичу! Оддай мені її на мою радість, на втіху, на щастя моє вічне! Хочеш, я вийду в відставку, у тебе житиму; хочеш, до мене перейдемо, будемо усі укупі жити, будемо тебе шанувати..." і багато такого говорив і плачучи усе просив.

Олексій усе слухав мовчки і не подививсь ні разу на Галочку. А та, сердешна! бліда, бліда як глина, руки счепила, серце так і колотиться, душа боїться і усім тілом трепоче, думаючи: „як пан-отець звелить йти? пропала я тоді!..."

ДО МОСКВИ.

Капітан Еді Рикенбекер, відомий летун, поїхав до Москви в місії як представник секретаря війни Стимсона.

АНҐЛІЯ ЗМІНЯЄТЬСЯ

Осамотнені домосіди.

Каже Гектор Болайто, один з найпочитніших британських авторів, що коли в вересні 1939. року тодішний британський премієр Чемберлейн заявив, що Британія находиться в війні з Німеччиною, британці нагло почулися в своїм острові самотними. Давніше вони привикли їздити по всему світу, мандрувати весною по Трансйордані, їсти „тамалес" у Монтерею, оглядати вечором Голивуд. Тепер вони нагло почули, що британський пашпорт уже їм більше не дає права пливати свободно по світі, що тепер хіба тільки моряки можуть важитися поза межі британського острова. І тому британці почулися самотними.

Зо свідомістю, що британці тепер стали обмежені до острова, прийшли інші. Фармери стали чистити свої рушниці й пригадувати собі, що британці потрапили відбити кожний наїзд на Британію від часів данців. Вони почули, що оливки же не приходять з Італії та що помаранчі стали чимось у роді появи духів. Одна дівчина, що працювала в нічному клюбі, дістала від капітана порому банану; колись вона банани їла часто, тепер вона привязала собі банану до шиї й так ввійшла до ресторану. Сардинки вже не приходили з Норвегії, а сир з Голяндії. Британці їли власні оселедці Бісмарка, називаючи їх оселедцями Гітлера, бо, мовляв, у них рот усе відкритий, а мозок вибраний. Їжа британців стала нецікава. Вони копали власну землю, як селяни, і їли, що земля родила. Коли одна акторка сказала в штуці, що вона їла на снідання два яйця, люди сміялися з того так довго, що ці слова прийшлося викинути.

Новий чужинецький наїзд на Британію.

Потім пішли інші зміни, які облекшили британське напруження з островного положення. Прибули польські летуни: сотки з них утекли з горіючих руїн Варшави, а кожний з них міг розказати довгу історію пригод по всій Европі по дорозі до британського острова. Потім прибули норвезькі моряки, високі, біляві, з горляними голосами. Потім появилися французькі моряки: низькі, веселі, з червоними кутасами на своїх шапках. З тими пришельцями переминився погляд британців на життя. Британський острів немовби перестав бути британським. Він став побоєвищем людей з усеї Европи, що ненавидять нацизм. Вони всі прийшли до Британії. І голяндці з важкими шоками й такі чисті, що вони виглядали немовби вишкробані і політеровані. І югославські пільоти зо своїм молодим королем.

Змінилося обличча Британії. Навіть її звичаї й її душа, бо ці всі люди принесли щось більше, ніж свій гнів проти Гітлера. Вони принесли свої мови, свої звичаї і струю своєї енергії. Вони привезли зо собою своїх артистів і письменників. Через ніч зацвили польські ресторани. На крамницях появилися написи: тут говорять по польськи. Відкрилися клюби французькі, норвезькі, польські, а в них подавали небритійську страву.

Англійські дівчата, що привикли до гордої байдужности своїх британських мужчин, почали, звертати очи на плечі цих чужинців. Появилися подружжя, появилися романси. І в неодній британській родині нащіплено кров французьку, польську, чи голяндську.

Боєві частини стали теж захоплювати цих чужинців. І тоді британські летничі ескадри мусіли приноровлюватися до темпераменту самотного, мовчаливого поляка, що все думав про горіючі доми в рідним краю, а котрий літав і стріляв на ворога з лютою пристрастю.

Почала в Британії виростати нова нація: нація націй. Вони всі називали себе свобідними: свобідні голяндці, французи, норвежці, австрійці й румуни. Між сими імпортованими вояками були політичні різниці, але щодо війни вони мали одну волю.

І під впливом цих умовин Британія змінилася. На Пикаділі Серкес у Лондоні продавано французькі, польські й голяндські газети. Напроти королівської палати Бокингем відкрито польську книгарню, і її всі знали так само добре, як норвезького короля, як він ішов до дому на Трафалгар Сквері, на обід з норвезькими офіцирами. Потім прийшла черга на росіян. Колись британці тряслися на думку про російський експеримент до того, що не були би навіть поглянули на образ Сталіна в газеті, а тепер уже про Сталіна говорили як про людину характеру, і в театрах пішли російські опери й балети, а повість Льва Толстого „Війна й мир" стала в книгарській торговлі одною з найбільше популярних книжок. Британці ставали поволи в цій мішанині меншиною й вони залюбки говорили: „Ах, якіж ми стали космополіти!"

Британець відкриває свое серце.

Американці, що прибули до Британії підчас перших двох літ війни, теж говорили, що британці змінилися; казали, що британці виглядають змучені, бо вони легко засипляють, сидячи на кріслі при столі або на поїзді. Вони теж казали, що британці стали чемніші й менше „островні". Вони жалували британців, що їх гарні міста були бомбардовані та що ворог стріляв машиновими крісами по дітях, як вони бавилися в публичних городах.

На доказ переміни в настроях британців оповідав один з них, як це вибрався раз Лондоном старою таксівкою. Шофер їхав довшою дорогою, а коли пасажир запротестував проти цього, шофер сказав: „Не гнівайтеся на мене. Я мусів вас сюди везти, бо тамту, просту дорогу, бомбардували. І не треба вам додавати до їх гніву, бо там уже його досить".

Придверника одного з великих лондонських готелів покликано до телефону. Його повідомлено, що його син згинув у бою. Він завісив телефон і пішов на браму, не кажучи ні слова. За кілька хвилин він помагав якомусь старому чоловікові нести клунки.

У тому самому готелі багатії жінки приносять свій цукор, який вони дістають як свій пайок, хлопцям, що викликують гостей у ждальні готелю; кажуть ці жінки при тому, що хлопці потребують більше цукру, ніж вони.

Американська інвазія Британії.

Коли американці прибули до Британії, вони рішучо мали великий вплив на британців. Ті, що знали американців, що з ними давніше стрічалися, шептали молитви вдячности, коли побачили американські шоломи й американські „джіпи" на лондонських улицях. Для інших їх поява може означала тільки ще одну зміну. І Лондон справді від них змінився. У гостинницях, у котрих великі люди британської історії пили „шері", американці жадали Кока-Коли. Рано в ресторанах домагалися паляниць. Британці мусіли навчитися додавати леду до води. На Лестер Сквері в Лондоні попри польську мову, чеську, французьку й норвезьку, чути тепер можна було й південно-західній американський акцент і повільний співучий акцент південних стейтів. Справжній британський акцент викликав здивовання; британець там виглядав на вигнанця з рідного краю.

Зчасом британці пізнали краще американців і нині в Британії про них пишуть і говорять як найкраще. І американці пізнають краще Британію. І не один з них відкрив, що Британія не не конечно галасливі, шумні „модні" готелі та що справжня Британія це часто затишна закутина, закрита далеко від галасу й гамору великого міста.

І нині вже не належить до рідкостей бачити признаки цього взаїмного розуміння британців і американців, такі, як отсі:

У гарному старинному домі коло Еггему жила старушка. Воєнна ощадність загнала її в один куток того дому. Одного дня перед тим домом задержався „джіп", і два американські вояки стали його направляти. Як уже мали всідати до авта, старушка сказала до них: „Заходіть до мене й напийтеся чаю з бабунею". Вони зайшли, а вона виложила на стіл усе, що мала її бідна комора. Три дні пізніше перед її домом знову задержався „джіп", і два вояки задзвонили до дому. Як старушка вийшла до дверей, вояки подарували їй чотири помаранчі.

У Гайд Парку можна кожного дня бачити американських вояків, що роздають цукорки між дітей, що там бавляться.

У цей спосіб зміняється британський остров. Американці починають розуміти британців та їх труднощі. Британці починають розуміти силу й візію й грацію американських летунів і вояків. Є люди, які на вид цього взаїмного розуміння британців і американців пригадують собі на слова великого німецького політика Бісмарка, котрий, як його спитали, що він уважає за найважніший факт новочасної історії, відповів: „Це, що Північна Америка говорить по англійськи".

ІНТЕРНУЮТЬ ЯКОГОСЬ УКРАЇНЦЯ ЗА НЕЛЬОЯЛЬНІСТЬ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Федеральні агенти арештували минулого тижня 16 осіб, запідозрілих в нельояльности. Між арештованими є один італієць, один українець, а решта німці. Усіх їх відставлено на Елис Айленд. Вони будуть переслухані Комітетом для Ворожих Чужинців, а опісля відослані до концентраційних таборів.

АРЕШТУЮТЬ НЕЗГОЛОШЕНИХ ПОБОРОВИХ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Федеральне Бюро Інвестиґації покінчило вже другий навороть праці для приловлення тих поборових, що не зголосилися до военної служби. У цілому краю арештовано 785 таких нельояльних рекрутів, з того числа в самій нюйорській окрузі 167 мужчин за якийнебудь ухил від військового обовязку.

Попередній період арештів покінчено 15. травня. Тоді арештовано 638 молодців у 20 містах. Бюро Інвестиґації звідомляє, що в самій нюйорській окрузі 8,310 мужчин не приноровилися до вимог закона про набір рекрута.

ВІЙСЬКОВА АРИСТОКРАТІЯ В СОВЄТСЬКІЙ АРМІЇ

МОСКВА. — Про таку розписується широко кореспондент часопису Ню Йорк Таймс. Каже, що вже потворено на давний царський лад червоні ґвардійські частини, де офіцири і вояки дістають більшу платню і краще виеквіпованні як вояки в інших частинах.

Петро Березин

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ ДО ПЕРЕМОГИ

(ОНА). — З пересланого президентом Рузвелтом до конгресу світу довідуємось, що на основі Ленд-лізу Злучені Держави дали Обєднаним Державам допомогу в сумі 11,102,000,000 долярів. Ця сума становить дванадцять відсотків з тих грошей, які Америка дотепер видала на війну. Розуміється, що Америка не дала Обєднаним Державам гроші, але потрібний до ведення війни матеріял. Наприклад, 46 відсотків з загальної суми видано на амуніцію, яку вислано нашим союзникам для боротьби з націстами. Крім готової вже амуніції Америка вислала Аліянтам багато ріжного рода сирівців і машинерії до виробу военної зброї на місці. Кажуть, що ціна цих матеріялів виносить 22 відсотки цілої суми, яку наш край витратив на допомогу союзникам. Хліборобських продуктів Аліянти дістали з Америки на 15 відсотків загальної суми, а обслуга при перевозі цих річей до різних частей світа коштує 17 відсотків з виданої на поміч Аліянтам суми.

Звіт президента Рузвелта говорить, що на основі Ленд-лізу Америка вже вислала Обєднаним Державам военного матеріялу, цебто канонів, амуніції, літаків, тощо, на суму понад один біліон долярів. Аліянти вже дістали від нас на десять сот міліонів літаків, на 600,000,000 долярів моторових троків і на пів біліона тенкув. Але це ще не все. Досвід показав, що наші союзники мусять виробляти багато военного матеріялу на місці, але не мають до того відповідної машинерії, ні хемікалів, які ми також були зобовязані їм достачити. Обраховано, що дотепер Америка післала Аліянтам на біліон всякого рода металів, приладів, і на половину сприпарованих хемікаліїв, які пішли на вирід военної зброї.

Щодо хліборобських продуктів, то Америка передала їх Обєднаним Державам на суму 1,600,000,000 долярів. Це просто казкова сума, але вона показує, що Америка, в економічному змислі, відограє в цій війні величезну ролю. Ми маємо великі запаси поживи і ділимось ними з своїми союзниками. Наприклад, як Гітлер захопив Україну і позбавив Совєтський Союз хліборобських продуктів, то Америка негайно почала висилати Совєтам все те, що вони втратили на підбитих націстами територіях. Те сами і з Великою Британією. Якби не Америка, то наш хоробрий союзник вже давно терпів би голод. Америка ділиться з Аліянтами всім чим може, бо вона знає, що тільки спільними силами вдасться побороти спільного ворога. Тому власне вона посилає допомогу не лиш до Англії і до Совєтського Союзу, але й до Африки. Фашисти ограбили тамошне населення до гола і нашим обовязком є його нагодувати, вбрати і приєднати до спільної справи. Обєднані Держави стоять на тім, що як тільки їм вдасться перемогти держави Осі і вигнати їх з загарбаних країн, то в першу чергу треба нести допомогу виголодніному населенню і рятувати його від смерти. Це є дуже складне питання, але Обєднані Держави є приготовані його розвязати і помогти визволеним з націстського ярма народам привернути дома нормальне життя, якого першим кроком є віджевлення.

Коли говоримо про взаїмну допомогу серед Обєднаних Держав, то не треба забувати, що Америка не є одинокою країною, яка ділиться з союзниками своїм добром. Статистика показує, що як в Совєтському Союзі давався відчувати брак амуніції, то Англія негайно поспішила йому на поміч. До кінця минулого року англійський уряд вислав Совєтам амуніції на суму 680,000,000 долярів. Крім того, Англія постачала Совєтському Союзови й інших потрібних до ведення війни матеріялів. Постачала сотні тисяч тон, яких кошта за конвоювання виносять грубі міліони долярів. Але як треба, то треба. Англія знає, що робить. Вона також удержує армії союзних держав, що находяться в неї в гостях, але прийде час, що вони придадуться і відграватимуть важну ролю в боях з націстами. Деякі вже бються і виявляють велику відвагу, за яку здобули собі признання не тільки військових кол, але й усього англійського народу.

Взаїмна допомога на основі Ленд-лізу виходить на користь всім Обєднаним Державам. Коли, наприклад, Америка помагає Англії, то не треба забувати, що англійський уряд відплачується тим самим Америці. Як американська армія в Північній Африці потребувала харчів чи амуніції, то Англія не чекала аж таку привезуть з Америки, а негайно поспішила американцям з поміччю. Крім того Англія достачує американським арміям різного рода матеріяли в Індії, Єгипті, Ісляндії і в інших краях, де вона має кращий доступ ніж Америка. Вона удержує нашу армію в себе дома, бо це вигідніше і більш практично. Замісць перевозити для американської армії до Англії харчі, ми перевозимо такі річи, яких там не можна дістати. Обраховують, що англійці достачили нашій армії 1,360,0000 корабельних тон харчів і военного знаряддя, за яке Америка дала їм такі річи, яких в Англії цілком нема. Коли зробимо докладну аналізу взаїмної допомоги, яку ведеться на основі Ленд-лізу, то прийдемо до переконання, що співпраця між Обєднаними Державами ведеться на дуже велику міру. І то на всіх полях. Як американцям було треба будувати в Англії летунські майдани, то вони не робили це самі, а заставили англійців. Чому? Бо так лекше. Нащо було тягнути з Америки робітників, коли їх в Англії також не бракує. Англійці побудували для Америки летунські майдани на суму 600,000,000 долярів, за що дістали від нас амуніцію, сирівці, тощо.

Переглянувши, що кожна з Обєднаних Держав робить, щоби виграти війну, ми переконуємось, що Канада вже виробила й достачила аліянтським арміям на один біліон военної зброї й амуніції. Для мало залюдненої Канади — це незвичайно велике досягнення. Канадійський народ свідомий того, за що Обєднані Держави воюють і робить все, що в його силі, аби здобути перемогу. Канадійці постачають военну зброю англійцям, австралійцям, новозеляндцям і Совєтському Союзови. Якби Америка хотіла канадійцям дорівняти в постачанню военної зброї, то ми, в порівнанні до числа населення, повинні би виробити її на 12,000,000,000 долярів більше ніж Канада.

Розуміється, що ми теж не спимо. Директор Военної Мобілізації, Джеймс Ф. Бирнс, сказав недавно в одній із своїх промов, що в перших пяти місяцях цього року в Злучених Державах вироблено сотню военних кораблів. В минулім році Америка випродукувала тисячу вантажних кораблів, одну сотню тенкерів і півтора міліона машинових крісів для підводних суден. Крім того ми ще виробили 60,000 аеропланів, які сьогодні воюють майже на всіх фронтах. Америка дотепер виробила 100,000 военних літаків, 44,830,000 бомб і багато іншого военного знаряддя для союзних армій. Але це тільки початок. Америка щойно розігналася. Якби Гітлер був знав, що Обєднані Держави будуть з собою так солідно співпрацювати, то напевно не зачинав би з ними війни. Але вже запізно.

Започаткована в Америці угода обміни товарами серед Обєднаних Держав довела до того, що вони сьогодні діють, якби це була одна країна. Всі формальности відносно обміни харчами, амуніцією і военною зброєю пішли в кіш. Спільний ворог довів до того, що Обєднані Держави створили спільний фронт не лиш на полі боїв, але й в індустрії, яка не тільки що зажене Гітлера до гробу, але, здобувши великанський досвід — працюватиме на користь людства в часі мира.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Маркіянова память з роду в рід!

Дух великих людей проміняє на століття. Цілі покоління народу а то і людства користають з творів їх духа. Вони стають наче джерелом інспірації до творчости з роду в рід. І саме тому культурні народи так цінять своїх ґеніїв.

Одначе, щоби дійсно передати цю память, треба на цей обовязок памятати. Память мусить бути плекана безперервно. Тому напр. наше покоління має обовязок відсвяткувати достойно і величаво століття смерти Маркіяна Шашкевича, щоби поглибити його культуру, щоби поширити розуміння його вартости і вкорінити традицію.

Коли нюйорський комітет століття Маркіяна Шашкевича дав ініціятиву до свята Шашкевича на день 3-го жовтня у центрі мистецтва, тобто в салі Тавн Гол, то цей комітет виказав зрозуміння своєї ролі. Століття мусить бути якслід відсвятковане, щоби про нього могли читати і писати покоління в наступному століттi.

Буває, що минаються народи, а імя людини-ґенія зберігається для потомности. Перед десять літами святкував Рим і культурне людство дватисячеліття римського поета Вірґілія. Римського народу не стало, але память і значіння Вірґіля осталися. Святкувала цю память в першу чергу Італія, що прийшла на місце колишнього римського царства й народу. І хтонебудь замешкає теперішню Італію в будучині, святкуватиме память Вірґілія. Бо він був всесвітним ґенієм, що дає інспірацію не лише одному народові, але й іншим.

Маркіян Шашкевич появився на Західній Україні саме в пору весни словянських народів. І хоч свої власні брати не зрозуміли якслід Маркіяна і він згас передчасно прибитий невдачами, то йому помагали в його безсмертному ділі визначні люди з інших словянських народів тодішньої Австро-Угорщини. І якби не їх поміч, то хто знає чи ми булиб мали навіть його „Дністрову Русалку".

Отже, коли з цієї точки глядіти на появу Маркіяна серед і для українського народу, то треба памятати, що він був один із піонірів всесловянського руху, що вкорінився і між українцями на заході. Тому Шашкевич є цінним духом не лише для України, але і для інших словян, що себе взаємно підпомагали.

Коли ми американці українського роду, візьмемо це під розвагу, то це більше станеам ясно, який важкий обовязок маємо ми сповнити перед історією української культури і словянського племени. На нас спадає обовязок цю память великого двигаря словянщини належно зберегти, розславити і передати наступним поколінням.

Нюйорський комітет Шашкевичевого свята мусить мати збірну допомогу у всеї української громади в Злучених Державах. Ця допомога мусить бути не мала. Бо закрій свята не малий. Треба видрукувати хоч найважніші поезії Маркіяна. Треба сфінансувати памятник-погрудя Маркіяна, яке збережеться у відповідному місці для будучих поколінь. І треба загалом розголосу, щоби найширші кола тих людей, що для них трудився і жив і вмер Маркіян, довідалися, чим він був для них, для їх батьків, для минулих духових працівників, що користали з Маркіянової творчости.

Коли Комітет Маркіянового свята прохає грошевої допомоги, то не треба аж великої принуки до цього. Само зрозуміння важного діла є товчком до діяльности. Лекше свідомим людям іти за проводом, ніж самим цей провід творити .Значить, лекше допомогти закроєному ділу, ніж самим його закроювати. І з економічного боку менше видатків для кожнього свідомого громадянина.

Маючи все те на думці, хай ні один свідомий громадянин не відтягається від обовязку вислати допомогу негайно. Чи то як просту жертву, чи у формі привіту та заяви солідарности з Комітетом в його важкій праці. Адреса для посилок: Very Rev. M. Markiw, O. S. B. M., 22 East 7 Street, New York City.

о. Володимир Лотович.

Жінка у Війську

„Ви українці щасливі люди! Добиваєтесь найвищого ідеалу, найбільших досягнень, які тільки істнують в життю нації, бо добиваєтесь самостійної держави! Щож може бути взнеслішого для народу?! Ось ми, американці, маємо свою державу, добре загосподарились, а промисл, індустрія, фармерство, як здається, у нас на найвищому щаблі розвитку, так, що вже приходимо до меж і незабаром не матимемо що робити. Вже тепер ми, американки, тратимо багато часу на пусті бесіди при чаю, видаємо повно журналів, в яких пишеться, як скубати та чорнити брови, чи як годувати котиків та песиків. Не маємо за що вхопитись, щоби збути час. А ви, українці, постійно чимсь журитесь! У вас є стремління, ви маєте ціль перед собою, маєте защо боротись, для чогось жити, бож боротьба за найвищу народню ідею, це найблагороднііша боротьба!"

Ось так говорила одна американка, що була на нашому Листопадовому святі, а вислухавши реферати, почала відчувати, чим живуть українці. Та це було тому кілька літ! Дух війни ще не заглянув на американський континент. Ось тому вартує тепер приглянутись добре ось тим великим змінам, що захопили американську жінку, яка під цю пору кинулась у вир шаленої праці і здається, що нема загороди, яка спинилаб доступ теперішної війни до якоінебудь ділянки в обсягу воєнної чи цивільної акції, звязаної з обороною краю. Війна! Вона відігнала американську жінку від одноманітних забав при столиках, від нудних „бриджів" і потягнула їх до індустріяльних заводів під гуркіт машин. Барвистий прапор Злучених Держав Америки затріпотав, навіяв патріотизм і збудив чутливе серце американки, даючи їй розгін до високих змагань, до боротьби з напрасним ворогом, який завзявся знищити цю дорогу і так добре загосподаровану, багату країну.

З хвилею, як розніся гук гармат, американка виказала готовість іти на воєнний фронт з зброєю в руках, крім найблагороднішої інституції, Червоного Хреста, бачимо ще щось нове, бо почали основуватись відділи жіночого війська, як Віменс Армі Окзилієрі Корп „ВААК", Віменс Окзилієрі Валунтері Сервіс „ВЕЙВС" і прибережна сторожа себто Кост Ґард „СПАРС". Ці відділи ентузіястичного жіноцтва це реґулярна армія, яка дає свої услуги на усіх ділянках військового звання з винятком того, що не йде на фронт до активної бортьби віч на віч з ворогом. Одначе, як показує вишкіл та фізичний і моральний гарт, ось та жінка в потребі стане і твердим загартованим вояком та не завагається стати до активної боротьби на фронті.

Спершу, ідею організації жіночого війська громадянство приняло з недовірям, а то й з упередженням. Одначе цей факт, що американка через всякі життєві. вигоди робилось бездушною лялькою, рушив молодим серцем американки і кинув її на новий шлях. Вона не хоче бути лялькою і жити порожним життям! Вона забажала бути пожиточною у повнім того слова значінню і в теперішнім лихолітті хоче помогти своїй батьківщині вдержатись на педесталі цієї слави, яку Америка добула собі за близько два століття свого свобідного та творчого життя.

Якіж обовязки сповняють уніформовані жінки? Много молодих дівчат — жінок шукають дуже відповідальних становищ у війську не для слави, а з правдивого патріотизму, з любови до зоряного прапора Злучених Держав Америки. Щоби хоч коротко і приблизно відповісти на це питання, начеркну ось такі пости, які займають жінки у війську: технічне радіове вишколення для оперування і контролі радіової станиці, або радіових сиґналів. Авіяційні машиністки, які знають направити пустити в рух аероплян. Рісивнички, які рисують всякі пляни до ріжних машин. Електротехнічки, які знають, як завести електричні проводи, тощо. А далі: екс-рей і технічні терапістки, аптикарки, телефоністки, фотоґрафістки, метеорольоґістки, що досліджують погоду, парашутистки, кравчині; кухарки, пекарки, шоферки й много інших чисто ремісничих чи професіональних занять.

"Загальний ентузіязм військового жіноцтва є великий. Кожна уліпшує своє знання майже до удосконалення. Як приклад подам панну Ліндсей Ґледстон якій припоручено вирисувати мапу Лібії, яку можнаб вигідно розвинути і звинути в разі потреби. Панна Ґледстон зорганізувала 60 охотниць для своєї помочі. Цю мапу вона виготовляла цілих два місяці, а на ній є означені обєктиви від найбільших до найменших, щоби можна було добре орієнтуватись вразі потреби. Річ ясна, що солідне опрацювання цієї мапи не було легке, та таку працю оцінюють і розуміють тільки знатоки.

І відваги теж не бракує уніформованій жінці. В часі нападу на Перл Гарбор, Алтея Меннінґ була вислана до одної малої повітряної станиці з дорученням подати вістку про напад японців. Для тієї місії їй дали малий літак, на якому вчаться літати і під свист спадаючих ворожих бомб вона вилетіла на непевну подорож, а коли ночею злітала на призначене місце, осідаючи зачепила крилом свого літака за електричні дроти високого напняття. Літак перевернувся і Алтея звисла у повітрі, вхопившись за пас охорони. Пільотчики надбігли, підставили сітку і вона скочила до неї дещо покалічена, одначе доручення таки виповнила.

Патріотичний ентузіязм обняв теж інші сфери жіноцтва. Навіть переступив мури монастиря чина Францішканок. Сестра Марія Аквінас, забажала прислужитись своїй батьківщині і заінтересувалась летництвом. Отся законниця навчилась літати в Манітовак, Віс. Та не вдоволилась тільки знанням самого літання, але теж вивчила цілу структуру літакової машинерії та з укінченням студій з фізики ще взяла курс метеорольоґії і навіґації, себто мореплавства. По скінченні такої ґрунтовної науки Сестра Марія кромі предмету фізики відчинила теж курс аеронавтики в школі „Айронвуд". Цей курс показався так успішний серед студентської молоді, що учителі з шістьох гайскулів запросили Сестру Марію, щоб вона вела в них окремі курси аеронавтики. Своїми студіями Сестра Марія здобула великий успіх і під цю пору займає важне становище професорки і інструкторки летництва у школі „Айронвуд", таки в Манітовак, Віс.

Ось це є тільки початки, в яких американка вибивається своїми спосібностями, працею, посвятою та патріотизмом. Річ ясна, що тут подано тільки кілька прикладів. Час і будучність відкриють нам багато американок-героїнь і визначних жінок, які увійдуть на сторінки світлої історії.

Поміж тими іменами шукаємо теж за українськими. І є вони. Особливо приємно читати ось таку вістку у „Віклі", що Сузанна Гентош, колишня секретарка 436 від. У. Н. С. з Деляно, Па., вступила до „Вейвс", що Катерина Будник з Нортгемптон, Па., теж колишня секретарка від. 332 У. Н. С., теж вступила до „Вейвс", що Стефанія Данилишин з Дітройт, Міш., минувшої осені вписалась до „Ваакс" і дослужилась ранґи „корпорал", що Анна Кривокульська з Шікаґо, Ілл. теж у ранзі „корпорал" у відділах „Ваак" перебуває у стейті Тексас, що Іванна Панько з Шікаго, Ілл. теж вписалось до „Вейвс" і т. д.

Тішимось тими українськими іменами, що видніють поміж численними відділами жіночого війська. Ми певні, що вони служачи вірно Зоряному Прапорові Злучених Держав зроблять теж і добру прислугу українському імені.

Юлія М. Шустакевич,
Дітройт, Міш.

Виховання та Поведення

Говориться про людське, родинне, національно - політичне, ідейне й громадянське виховання людини і нації. Висококультурна є та людина, що має всебічне виховання. Лиш добре виховання робить чоловіка гідною людиною.

Поведення це консум народньої моралі, чеснот і релігійної етики, які уплинули вихованням на чоловіка вже від колиски. Своє добре чи зле виховання і поведення виявляє людина в кожнім слові і ділі.

Ми спинимося на національнім вихованні та поведенні. Відчуває кожний з нас у нашім громадянстві — куди не підемо, з ким не зустрінемося, — що нам бракує гідне національне поведення. Нераз читаємо ріжні статті і чуємо вислів неодного українця: „ми бідні!" І справді чоловік був щодо виховання і поведення дуже бідний. Він це відчуває всюди, особливо між чужинцями. Він тратить відвагу, самопевність і мусить сам себе соромитися.

Ми повинні виявляти всюди і при кожній нагоді як найбільше народніх чеснот. Спитаємося, а де нам навчитися національного виховання і поведення? В нашій історії, традиції і від наших пророків, героїв - борців, письменників, критиків з чеснот козаччини, ґайдамаччини, січових стрільців. Але найбільше таки навчимося від нашого батька Тараса Шевченка. Шевченко був крайно безкорисним громадянином. І цієї громадянської чесноти з безкорисности та братолюбія в ньогож нам учитися. Поглибім те, що він написав, а побачимо, як він відносився і які вимоги ставив до себе, громадянства, до проводу й усього народу. Розгляньмо те, як він відносився до ворогів і чужої влади, прийдемо до того переконання, що кожне Тарасове слово є правдою і на місці сказано, все умотивоване; видно з всього, що в Шевченка є неабиякий життєвий такт. Він умів поводитися так, як конечно поводитися доброму характерному українцеві. На підставі всяких традиційних досвідів може кожна людина побудувати своє національне виховання та поведення. Кожний зокрема, а всі разом становлять добре і гідне поведення народу. Добре вихована людина не скаже: я роблю то, що мені захочеться, але скаже: я роблю те, на що мені позволяє моя людська честь і національна гідність. Тактовного, національного поведення необхідно в першій мірі нашим передовим людям, бо той добрий такт нашого поведення виявляємо в письменстві і в політиці і це нас гідно репрезентує. Добре вихований провідник не буде запроданцем свого народу — бо на це не позволить йому його виховання й поведення.

Поведення людини свідчить про її характер. Люди без виховання, це галабурдники: говорять багато і невідповідне, роблять кожне діло не в свій час і не на місці. Кажуть те, що їм попаде на язик і кому небудь. Одно починають, друге не викінчують: Забагають сьогодні щось нового, думки і настрої постійно зміняються, все зовнішне має на них свій хвилевий уплив, але однієї, певної світлої думки, за яку обстоює людина, нема. Зле вихований чоловік робить усе тільки для ефекту, хвилі, гнеться куди вітер віє; могучого боїться і стає плазуном і гнеться в каблуку в рабській покорі. Але коли він сам прийде до найменшої власти, то угнетає і понижує меншого брата. Чоловік без людського і національного виховання є дуже убогим сотворінням. Борони Боже, як такий ґалабурдник без виховання стане політиком - провідником! Добре національне виховання й поведення вимагає від нас дуже інтензивного заінтересування нашими національними справами й безкорисности. Необхідно слідити за найменшим проявом національного життя в нашім народі і підпирати всі наші народні інституції, видавництва, купувати у своїх і піддержувати кожне добре діло. А свята заповідь доброго виховання мусить нам бути — в нас дома ширити братолюбіє та підносити освіту і добробут нації. В нас не сміє бути особистий партійний тільки національний еґоїзм. Сором і ганьба є бути самолюбним багачем у бідній неосвіченій нації — це свідчить яскраво про зле виховання чоловіка.

Всестороннє виховання є це громадянське виховання. Чоловік - громадянин, що свідомий своїх прав стає сміливим борцем за них. Він свідомий вповні своїх обовязків до свого. народу, тому стає працівником - будівничим для загального добра — тоді аж стає він гідним і добрим сином свого народу.

(„Самостійна Думка Української Матері".)

В суді.

Суддя: Чому ви побили того чоловіка?

Обвинувачений: Я питався його про напрям дороги, а він не відповідав. Вкінці я знетерпеливлений вдарив його.

Суддя: Алеж ні глухо-німий.

Обвинувачений: То чому відразу цього не сказав!

Іспит.

Професор: А тепер кандидат скаже мені, в якій злуці найскорше розпускається золото?

Кандидат: У подружній.

Щедрість.

— В ночі снилося мені, вуйку, що ви подарували мені 1,000 долярів.

— Гм, троха забагато. Та хай-там, можеш собі їх задержати.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 791. „Ціна на голову Тарзана".

Як Тарзан плив до берега, проти нього вже збиралися широко розкинені сили.

З кільканацяти скритих місць по цілому чорному континенті йшли чутки: „На голову Тарзана назначено ціну!"

Вістку цю понесли на базари людних міст... до сховків ренегатів...

До скритих таборів бандитів... до шатер, розбитих на пустині...